

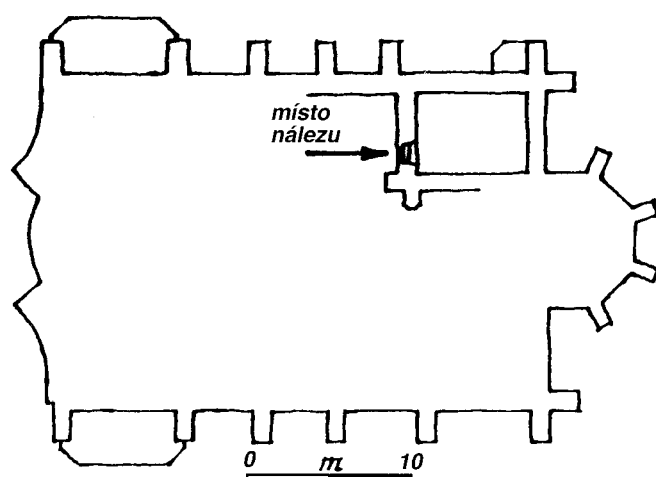
ZUSAMMENFASSUNG

Bei den Zubereitungen in der Rotunde des heiligen Kreuzes in der Prager Altstadt im Jahre 1993 war es möglich die Aufmerksamkeit den akustischen Gefäßen, festgestellt zum ersten Male bei der Rekonstruktion im Jahre 1863 - 1865, zu widmen. Das erste von ihnen in der Apsiswand ist nur teilweise erhalten. Das zweite in der Schiffwand blieb insgesamt vollständig. Im Falle dieser Gefäße wurden keine speziellen Keramik-erzeugnisse benutzt, welche wir aus dem Verlauf des 13. Jahrhunderts aus dem Ostrov-Kloster, Pošná und Myšenec kennen, aber die Keramik, hergestellt wahrscheinlich zu anderen Zwecken, aber konvenierend mit seiner Form. Aus der akustischen Beurteilung geht hervor, dass zur Verbesserung der Verständlichkeit des gesprochenen und gesungenen Wortes Gefäße mit einem umfangreichen Körper und einem engen Hals geeignet waren. Weil offensichtlich die Horizontal- noch die Vertikallege der Gefäße keine wesentliche Bedeutung spielte, stellte ihre Bauinstallation keine insgesamt anspruchsvolle Handlung vor. Mit Rücksicht auf eine kleine Anzahl der Funde in Böhmen ist es einstweilen nicht klar, ob das Plazieren der akustischen Gefäße in der Wand (hl. Kreuz, Ostrov-Kloster) im Vergleich mit dem Situieren der Gefäße in die Wölbung der Presbyterien (Pošná und Myšenec) chronologisch bedeutend ist. Das vollkommen erhaltene Gefäß kann man zwar nicht genau datieren auch darum, weil seine äusseren Teile unzugänglich bleiben, aber man kann es in den Verlauf des 12. Jahrhunderts legen. Weil das Plazieren des Gefäßes in der Wand die Gleichzeitigkeit mit dem Bau belegt, kann man auch von etwas jüngeren Datieren der Rotunde erwägen.

NÁLEZ ZE ZÁPADNÍ STĚNY DEPOZITÁŘE KOSTELA SV. GOTTHARDA V ČESKÉM BRODĚ

JAN SOMMER

Budova hlavního městského kostela v Českém Brodě (okr. Kolín) nese znaky mnoha stavebních proměn, jejichž spolehlivé vysvětlení bude možné až po trpěli-

Obr. 1: Český Brod (okr. Kolín), kostel sv. Gottharda. Schematický půdorys s vyznačením místa nálezu (ilustrace J. Sommer 1992)

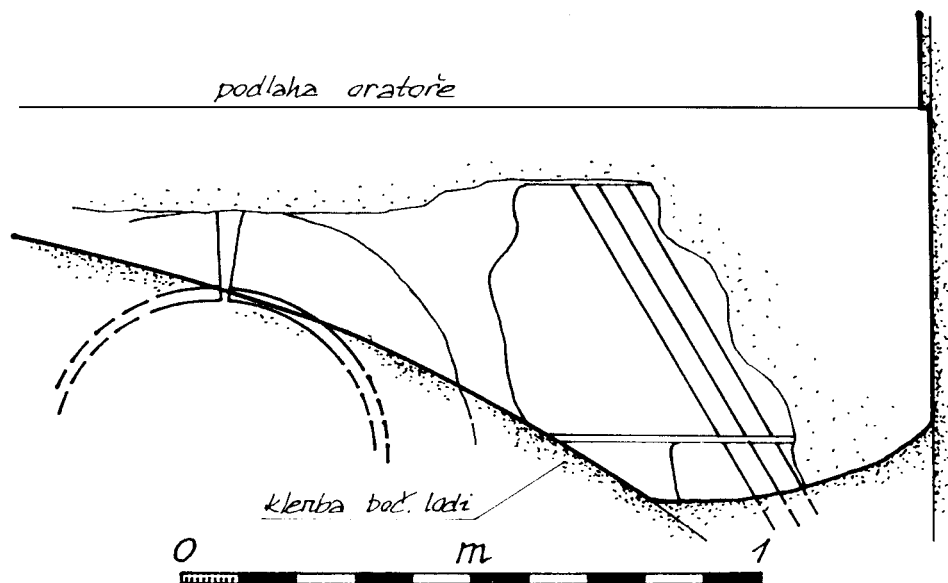
Obr. 2: Český Brod (okr. Kolín), kostel sv. Gottharda. Vrchol portálku (vlevo) a úsek římsy, odhalené ve východní stěně severní oratoře pod její podlahou.

vém shromažďování poznatků během postupujících oprav.

V létě roku 1992 byly sejmuty zásypy kleneb bočních lodí kostela za účelem osazení železobetonových věnců, majících zpevnit staticky narušenou budovu. Na východní stěně oratoře nad severní boční lodí byl pod úrovní její podlahy zjištěn půlkruhový záklenek zrušeného portálku a kvádrová římsa, klesající k jihu směrem k triumfálnímu oblouku presbyteria. Portálek byl zřejmě zazděn při zřizování stávající renesanční cihlové klenby severní lodí, jejíž čelo jej překrylo. Hrana tesaného pískovcového ostění portálku je prostě zkosena. Na ostění navazuje k východu se mírně rozšiřujícím segmentem překlenuť špaleta, zazděná v hloubce 52 cm od stěny oratoře tenkou zdí na půl cihly. Zazdívka dodnes uzavírá portálový výklenek proti depozitáři nad sakristií. S portálkem se ocitá v těsném sousedství strmě se svažující římsa, skládaná z kvádrů. Zdá se, že zpevňovala hranu trojúhelného štítu, jehož severní pata by mohla být překryta barokní vnější zdí oratoře. Zatím bylo možno zjistit pod podlahou oratoře u severního konce zdi její kvádrový líc. Pokud přijmeme představu trojúhelného štítu s navazující sedlovou střechou, mířil by portálek do jejího podkrovního prostoru.

Připomeneme-li si, že v severní stěně sakristie existuje šikmá špaleta půlkruhem sklenutého románského okénka, zakrytého zevně přístavkem schodiště, a že záklenek námi popsaného portálku leží jen asi 60 cm

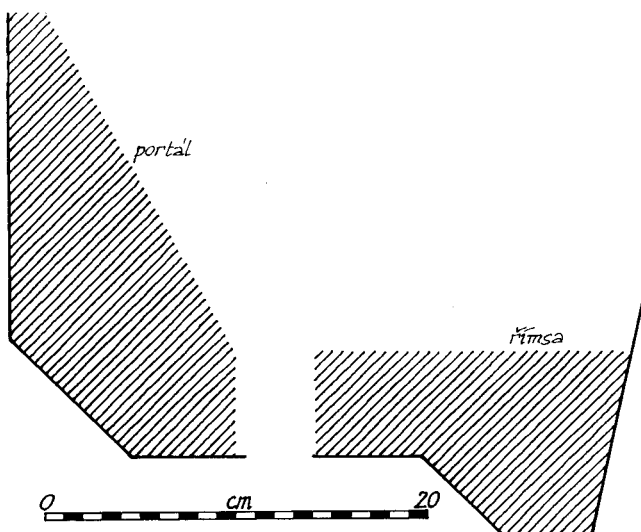

Obr. 3: Český Brod (okr. Kolín), kostel sv. Gottharda. Zaměření náležu ve východní stěně severní oratoře. (Řídce tečkovaná plocha značí pozdější nadezdívku z cihlokamenného zdiva)

pod vrcholem vítězného oblouku presbyteria, vidíme, že na postulování nových teorií o stavebním vývoji kostela je brzo. Položme jen základní otázky: Proč gotické (k takovému stylovému zařazení se lze přiklonit) podstřeší sakristie nemělo pultovou střechu, opřenou o presbyterium; jakou funkci plnilo, když bylo opatřeno kamenicky vypracovaným vstupem; mířil snad portálek nad nižší gotický strop boční lodí? - jaké by potom bylo její zastřešení?

ZUSAMMENFASSUNG

In der Westwand des Depositoriums der Kirche des heiligen Gotthards in Český Brod wurde während der Instandsetzung eine halbkreisförmige Nische eines abgeschafften Portalchen und ein Quadergesims festgestellt.

Obr. 4: Český Brod (okr. Kolín), kostel sv. Gottharda. Profilace ostění portálku a římsy ve východní stěně severní oratoře.